

H103

itsenäisen Suomen historia

Keskeiset sisällöt

- Suomalaisen yhteiskunnan juuret
 - Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
 - demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
 - suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen
- Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa
 - itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
 - eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
 - Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Keskeiset sisällöt

- Suomi kansainvälisissä konflikteissa
 - Suomi toisessa maailmansodassa
 - kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Kohti nykyistä Suomea
 - yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
 - kulttuuri, tiede ja osaaminen
 - kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Tavoitteet

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Suorittaminen ja arviointi

- Lukiolain ([10.8.2018/714 30§](#)) mukaan opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä.
- Kaikki poissaolot on selvitettävä luotettavasti.
- Selvittämättömät poissaolot estävät osallistumisen kurssikokeeseen ja kurssin tai opintojakson arvioinnin.
- Kaikki poissaolot ja toistuvat myöhästymiset vaikeuttavat kurssin tavoitteiden saavuttamista ja voivat siksi vaikuttaa kurssiarvosanaan alentavasti.
- Opiskelijalla on velvollisuus olla läsnä jokaisella työjärjestyksen mukaisella oppitunnilla. Oppitunneilta tai tilaisuuksista voi olla poissa vain sairauden vuoksi tai etukäteen anotulla ja myönnetyllä luvalla.

- Kaikki ennakoitavat poissaolot anotaan ja selvitetään etukäteen. Alaikäisen opiskelijan huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija itse anoo luvan poissaoloon.
- Yksittäisen tunnin poissaolon myöntää oppitunnin opettaja tai ryhmänohjaaja.

- Jos opiskelija on ollut yhdeltä kurssilta tai opintojaksolta (2 op) poissa 3 oppituntia (à 75 min), hänen tulee oma-aloitteisesti keskustella aineen opettajan kanssa opintojen suorittamista.
- Tässä vaiheessa opettajalla on oikeus päättää, voiko opiskelija suorittaa kurssin tai opintojakson loppuun. Jotta opiskelija hallitsisi oppisisällöt, opettaja voi vaatia korvaavia suorituksia poissaolojen ajalta.
- Kurssi tai opintojakso (2 op) keskeytyy, jos poissaoloja on yli 7 oppituntia (à 75 min). Erityisistä syistä voidaan kurssin tai opintojakson keskeytymisen osalta käyttää harkintaa (ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja rehtori yhdessä).
- Opiskelijan tulee oma-aloitteisesti keskustella opettajan kanssa, mikäli kurssi tai opintojakso on keskeytymisvaarassa.

Arviointi

- Kurssikoe (painokerroin 2)
- Pistokokeet (painokerroin 0,5/koe)
- Tuntityöskentely (painokerroin 0,5)
- Mahdollinen kurssityö (painokerroin 1)
- Harjoitustehtävät (painokerroin 0,5)

- Opettajajohtoista
- Tehtävien tekoa

- Kotitehtävät:
 - Kertaa käsitelty aihe kotona: muistiinpanot ja kirjasta
 - Tehtäviä tulee joka tunnilta

Muistiinpanot

- Yleensä se mitä esityksissä on esillä

- Ryhmä koodi:
- masqe

Suomi osana Venäjän valtakuntaa

Suomen autonominen asema

Ruotsin ajan perintö

- Ruotsi liitti itseensä nykyisen eteläisen Suomen alueet 1100- ja 1200-luvuilla
- Ruotsin vallan aika vesi Suomea osaksi länsimaisia kulttuureja
- Alueet liitettiin osaksi läntistä kristikuntaa
- Suomen itäiset osat osaksi Novgorodin valtakuntaa
 - Itäiseen kulttuuripiiriin ja ortodoksiseen kirkkoon
- Pähkinäsaaren rauha 1323 määrittä idän ja lännen rajan

- Reformaation seurauksena 1500-luvulla Ruotsista tuli luterilainen maa
- Ruotsalainen maallinen hallinto
- 1600-luvulla hallinto vakiintui ja tuli käyttöön ensimmäiset kirjoitetut lait
- Tukholman säätyvaltiopäiville kokoontuivat säädyt päättämään asioista
- Turun akatemia 1640 kouluttamaan virkamiehiä
- Ruotsin hallinto oli hierarkkinen, jonka vuoksi virkamiehillä oli paljon valtaa
- Suomen hallintokieleksi jäi ruotsi ja rannikolla oli paljon ruotsinkielisiä

- Kuninkaasta itsevaltias Ruotsin suurvaltakaudella
- Jatkossa itsevaltainen keisari Venäjän vallan aikana
- Säätylaitos levisi myös Suomeen mutta talonpojat säilyivät muuhun Eurooppaan nähden itsenäisempinä
- Talous perustui merkantilistiseen ajatteluun
- Suomeen perustettiin ruukkeja 1600-luvulla metallien valmistukseen
- Viaporin linnoituksen rakentaminen alkoi 1700-luvulla

- Ruotsin ja Venäjän välillä oli paljon sotia
- Venäjä miehitti Suomen kahdesti 1700-luvulla
- Siviilit kärsivät paljon terrorista
 - Isoviha ja pikkuviha
- Ruotsi menetti alueita Venäjälle

Kovaa peliä kansainvälisessä politiikassa

- Helmikuussa 1808 Venäjä hyökkäsi Suomeen
 - Sota osa kansainvälisiä tapahtumia suurvaltojen välillä
- Napoleon yritti valloittaa Britannian
- Tilsitin rauhan jälkeen Venäjä liittyi Iso-Britannian kauppasaartoon
- Ruotsi ei liittynyt kauppasaartoon, jonka vuoksi Venäjä valloitti Suomen
 - Viaporin valloitus oli ratkaiseva isku Venäjän voitolle

Miten autonomia muutti Suomea?

- Porvoon valtiopäivä 1809 Porvoossa keisari Aleksanteri I kutsumina
- Suomi sai autonomisen itsehallinnon
- Keisarilla ylin päätösvalta
- Keisarillisen Suomen senaatin perustaminen vahvisti itsehallintoa ja suomalaisten päätösvaltaa
 - Suomen kenraalikuvernööri senaatin puheenjohtaja
 - Senaatin oikeusosasto
 - Keskusvirastoja
- Suomen asiain komitea Pietariin valmistelemaan Suomen asioiden esittelyä keisarille

- Suomessa kerätyt verot jäivät omaan käyttöön
- 1812 Suomen yhteyteen palautettiin Vanhan Suomen alueet
 - Viipurin lääni
- Pääkaupunki siirrettiin Helsinkiin 1812
- Suomen säädöt olivat tyytyväisiä Aleksanteri I:n politiikkaan
- Maaorjuutta ei lakien puitteissa voitu ulottaa Venäjältä Suomeen
- Suomella omat valtiopäivät mutta niillä ei ollut itsenäistä asemaa
 - Keisari kutsui koolle
 - Päätökset vaativat keisarin hyväksynnän

Suomen synty ja sen eri tulkinnat

- Historioitsijoilla eri tulkintoja Suomen autonomiasta
- Aleksateri I:llä motiivina rauhoitella suomalaisia ja herättää heidän luottamusta
 - Etuisuudet ja autonomia tyypillinen tuon ajan keino
- Halu uudistaa Venäjää
 - Hallinto oli kehittymätön

- Historiapolitiikka = historian tapahtuman tai ilmiön tulkitsemista siten, että se edistää haluttuja poliittisia päämääriä
- Suomalaiset tutkijat ja poliitikot tulkitsivat Porvoon tapahtumia kansallismielisestä näkökulmasta 1800-luvun puolivälissä
- 1800-luvun lopulla voimakkaampia kansallisia tulkintoja protestina venäläistämistä vastaan
- Venäläiset virkamiehet ja historioitsijat eivät hyväksyneet suomalaisten tulkintaa
 - Korostivat Suomen olevan Venäjän valloittama alue
- Suomalaisten kansallinen näkemys Porvoon tapahtumista jäi vallitsevaksi käsitykseksi

- 1900-luvun lopulla tulkinta valtiopäivistä alkoi olla kiihkeämpää
- Itse käsite on jo kansallismielistä tulkintaa
 - Maapäivät (landtdagar)
- Suomi oli osa Venäjän valtakuntaa, ei oma valtio
- ”kansakuntien joukkoon” oli keskiaikainen traditio, joka johti harhaan
 - Kyse oli kohteliaisuudesta

Kansallinen herääminen

- Mitä oli kansallinen herääminen?
- Mitä syntyi nationalismin ja romantiikan pohjalta?
- Miten nationalismi näkyi Suomessa 1800-luvulla?
- Miten yhtenäinen Suomen kansakunnan identiteetti rakentui?
- Runeberg, Topelius, Snellman?

Tehtävät kappaleesta 1 s. 17

- Ainakin seuraavat: 1,2,3 ja 8

Irti vanhasta - 1860-luvun murros

Nälkä ja tauti tappavat

- Yli 90 prosenttia suomalaisista asui maalla
 - Useimmat luontaistaloudessa
- Elintaso oli matala
- 1860-luvulla viimeiset nälkävuodet
- Vuosina 1866-68 kuoli 10 prosenttia väestöstä eli 270 000

- Taustalla monia syitä
- Väkiluku oli lisääntynyt ripeästi kuolleisuuden laskiessa
- Ruokaa ei pystytty tuottamaan riittävästi
- Peräkkäiset katovuodet lisäsivät kuolleisuutta
 - Ei varastoja, huonot kulkuyhteydet ja ankara talvi

Maaseutu muuttuu

- Näikävuosien jälkeen alkoi nopea muutos
- Maanviljelystä karjatalouteen
- Parantuneet kuljetusyhteydet helpotti viljan tuontia
- Teollisuus lisäsi puun kysyntää
 - Saadut tulot nosti elintaso

- Varallisuus lisäsi elintasoeroja
- Nopea väestönkasvu hyödytti suurtilallisia ja muita työnantajia
- Torppari eli vuokraviljelijä
- 1800-luvulla yhteiskunnalliset erot kärjistyivät
- Siirtolaisuudesta helpotusta
- 10 prosenttia eli 300 000 ihmistä lähti siirtolaiseksi
- Teollistuminen ja kaupungistuminen antoi tilattomalle väestölle mahdollisuuksia

Yhteiskunnallisia muutoksia

- 1800-luvun alku konservatismiin ja taantumuksen aikaa
- Valtiopäivät kutsuttiin seuraavan kerran koolle vasta 1863
- Suomalaiset olivat kuitenkin uskollisia keisarille
- Nikolai I jälkeen keisariksi Aleksanteri II
- Alkoi uudistusten aikakausi

- Oma sotaväki 1878
- Valtiopäivät koolle säännöllisesti
 - Lisäsi poliittista aktiivisuutta Suomessa
- 1865 kunnallisuudistus
 - 500 kuntaa
 - Paljon veroja maksavilla kuntalaisilla oli enemmän ääniä
 - Äänioikeutta ei ollut naimisissa olevilla naisilla ja niillä jotka eivät maksaneet veroja
 - Kuntien tehtävänä terveydenhuolto ja köyhien hoito

- 1860 kansakouluasetus
- Maaseudulla kirkko säilyi sivistyjänä
- Vuosisadan lopulla suurin osa osasi lukea, kirjoittaa vain 10 prosenttia

Teollistuminen alkaa

- Uudistukset loivat pohjan Suomen teollisuuden kehitykselle ja talouden kasvulle
- 1879 yleinen elinkeinovapaus
- Ihmisillä muuttovapaus
- Talouden kehittymistä haittasi rahan arvon vaihtelut ja pääomien vähäisyys
- 1860 Suomen markka
- Yksityisiä pankkeja
- 1864 osakeyhtiölaki

- Länsi-Euroopan teollistuminen lisäsi puu- ja sahatavaran kysyntää
- Kuljetuskustannusten kasvu laski vientituotteiden hintoja
- Paperiteollisuudesta nopeiten kasvava teollisuuden ala
- Saha- ja puuteollisuus tärkeimmät vienti tuotteet
- 1850-luvulta metalliteollisuus lisääntyi voimakkaasti
- Tehtaita ja sahoja jokien varsille

- Tampere teollistumisen symboliksi
- 1820 Finlaysonin tekstiilitehdas
- 1840-luvulla Suomen suurin yritys
- 35 prosenttia koko väestön teollisuustyöntekijöistä ja 75 prosenttia Tampereen

Liikenne kehittyy, elintaso paranee

- 1862 ensimmäinen rautatie Helsingistä Hämeenlinnaan
- Maanteitä ja kanavia
 - 1850-luvulla Saimaan kanava
- Ensimmäinen jäämurtaja vuosisadan lopulla
- Lennätin ja puhelin ensimmäisten joukossa Euroopassa

- Kaasuvalot vuosisadan puolivälissä tehtaisiin, myöhemmin myös kaduille
- 1880-luvulla sähkövalo Finlaysonille
- Vesi- ja viemäriverkostot ja katujen kivetys paransi hygieniaa ja katukuvaa
- Raitiovaunuliikenne Helsinki, Turku ja Viipuri
- Kaupunkilaisten elintaso ja tuotteiden kysyntä kasvoi

1. Miksi Suomessa kuoli 1860-luvun nälkävuosina paljon ihmisiä?
2. Pohdi maaseudun ongelmia 1800-luvulla.
 - a) Mitä ongelmia maaseudulla oli 1800-luvun puolivälissä?
 - b) Miten maaseudun ongelmia ratkaistiin 1800-luvun jälkipuoliskolla?
 - c) Mitä ongelmia maaseudulla oli edelleen 1800-luvun lopussa?
3. Perustele väite: 1860-luku oli Suomessa yhteiskunnallisten uudistusten aikaa.

Kappaleen 2 tehtävät

- 1,2,4,5

Kansalaisyhteiskunta
muodostuu

Kansa liikkeessä

- Kansalaisyhteiskunta on yhteiskunta, jossa ihmiset voivat ja haluavat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- 1800-luvulla vaikuttaminen tapahtui erilaisten järjestöjen kautta
- Elinkeinorakenteen muutos ja sääty-yhteiskunnan murtuminen olivat kansalaisyhteiskunnan syntymisen taustalla
- Sädystä riippumatta mahdollisuus vaurastua kasvavan talouden myötä
- Sääty-yhteiskunnasta luokkayhteiskunnaksi

- Yhdistykset ajoivat jäsentensä asioiden lisäksi myös yhteisiä asioita
- Työläiset järjestäytyivät työväenliikkeisiin
- Tavoitteina:
 - lyhentää työaika
 - parantaa työolosuhteita
 - korvaus työtapaturmista
- 1880-luvulla ensimmäinen työväenyhdistys Helsingissä
- Wrightiläinen työväenliike - olivat alkuun yritysjohtajien perustamia
- 1899 ensimmäinen työväenpuolue, 1903 nimeksi vaihtui Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

- Osuustoimintaliike jäsenmäärältään suurin järjestö
 - Osuuskuntia
 - Osuuskassoja
- 1870-luvulla raittiusjärjestöjä
 - Alkoholin käytön rajoittaminen merkittävämpiä yhteiskunnallisia keskustelunaiheita
 - Vaadittiin kieltolakia
 - Muut yhdistykset myös raittiuden puolesta
 - Suurin osa jäsenistä naisia
- Nuorisokasvatukseen ja harrastustoimintaa varten perustettiin nuorisoyhdistyksiä ja urheiluseuroja sekä vapaapalokuntia

Taistelu Suomen kielen asemasta

- Suomen kielen asema tärkeä yhteiskunnallinen kysymys
- Virkakieli ruotsi
 - Sivistyneistö ja virkamiehet ruotsin kielisiä
 - Tavallinen kansa ei ruotsia ymmärtänyt
- Kouluissa virallinen opetuskieli ruotsi
- 1850-luvulla suomen kielen opetus lisääntyi
- 1863 J.V. Snellmanin ehdotuksesta keisari hyväksyi kieliasetuksen
 - Suomen kielen tuli päästä tasa-arvoiseksi ruotsin kielen kanssa

- Suhtautuminen suomen kieleen jakoi ihmiset fennomaaneihin ja svekomaaneihin
- Puhkesi kielitaisteluksi 1870-luvulla, valtiopäiville syntyi ensimmäiset puolueet
 - Suomalainen puolue ja Ruotsalainen puolue
- Suomen- ja ruotsinkielisille perustettiin omat pankit, vakuutusyhtiöt ja kaupat

- Virka-asioissa sallittiin suomen kielen käyttö vuosisadan lopulla
- Suomenkielisten oppilaiden määrä oppikouluissa lisääntyi
- Perustuslaissa maan virallisiksi kieliksi säädettiin suomi ja ruotsi
- 1922 kielilaki turvasi ruotsinkielisen vähemmistö aseman

Nainen pois miehen varjosta

- Sukupuoliroolit Suomessa olivat hyvin samanlaiset vuosisatojen ajan
- Naisten yhteiskunnallinen asema oli heikompi
- Lain mukaan naisella tuli olla miespuolinen holhooja
 - Päätti omaisuuden käytöstä ja työssä käymisestä kodin ulkopuolella

- 1860 holhouslaki vapautti yksin elävän naisen miehen holhouksesta
 - Sai hallita ansaitsemiaan rahoja itse
- Naimisissa olevan naisen oikeudet pysyivät samoina
- Miehellä ylin päätösvalta perheessä, koska kantoi vastuun perheen elättämisestä
- 1930 avioliittolaki vasta muutti tilanteen

- 1884 Suomen Naisyhdistys
 - Vaati naisille oikeuksia ja parempia koulutusmahdollisuuksia
 - Lisäsi tietoisuutta yhteiskunnallisista asioista
 - Poliittista vaikutusvaltaa
- Alexandra Gripenberg toimi pitkään Naisyhdistyksen johtajana
- Minna Canth kuvasi kirjoissaan ja näytelmissään realistisesti naisten alistettua asemaa
- 1906 yleinen äänioikeus kummallekin sukupuolelle

Tehtävät

- Kpl 3 sivulta 33
- Tehtävät 1, 3, 6, 7

- 1. jakson itsearviointi

Suomesta itsenäinen kansakunta

laistelu Suomen asemasta

Autonomiaa kavennetaan

- 1800-luvun lopulla Venäjän toimesta
- 1890 postimanifesti
- 1898 kenraalikuvernööriksi Nikolai Bobrikov
 - Julkasi venäläistämishjelman
- 1899 helmikuun manifesti kärjisti venäläistämistoimet
- Keisari päätti yleisvaltakunnallisista laeista, joita Suomen valtiopäivät eivät voineet kumota

- Ylempien virastojen viralliseksi kieleksi venäjä
- Lehdistön sensuuri
- Suomen oma asevelvollisuusarmeija lakkautettiin 1901 säädetyssä asevelvollisuus laissa
- 1903 Bobrikov sai diktaattorin valtuudet

Suurvaltapolitiikka venäläistämisen taustalla

- Toimien taustalla muutokset kansainvälisessä politiikassa
- Suomen suojaa Venäjälle ja uskollisuutta epäiltiin
- Venäläinen nationalismi jyrkkeni panslavismiksi - pyrki yhteen liittämään slaavilaiset kansat poliittisesti, uskonnollisesti ja kulttuurisesti
- Hallinnon kehittyminen kiristi otetta Suomesta

- 1800-luvun jälkipuolella Suomen erillisuus oli korostunut
- Venäläisillä vähän oikeuksia Suomessa, suomalaisilla paljon Venäjällä
 - Esim. armeijassa tuhansia suomalaisia upseereita
- Tulliraja Venäjää vastaan, ruplilla ei voinut maksaa, suomalaiset postimerkit ja venäjän kieltä ei osattu.

Suomalaisten reaktiot venäläistämiseen

- Suuri adressi
 - Ylioppilaat keräsi nimiä helmikuun manifestia vastaan
 - Viikossa puoli miljoonaa nimeä
- Venäläistämisen vastustus levisi myös tavallisen kansan keskuuteen

Venäläistämistoimien vastustus jakaa kansan

- Myöntyväisiin
 - Antaa myöden venäläisille, jottei tilanne pahene
 - Parempi toteuttaa määräyksiä, jotta suomalaiset virkamiehet saa pitää paikkansa
- Perustuslaillisiin
 - Tärkeintä noudattaa Suomen lakeja
 - Kieltäytyivät noudattamasta Venäjältä tulleita laittomia lakeja
 - Tekivät passiivista vastarintaa

- Suomalaiset vapautettiin sotapalveluksesta
- Vastineeksi korvauksena sotilasmiljoonat

- Suomalaisen puolueen kannattajat myöntäväisyyspolitiikan kannalla
 - Heitä kutsuttiin vanhasuomalaisiksi
- Ruotsinkieliset työväestö kuuluivat perustuslaillisiin eli nuorsuomalaisiin
- Suomalaisten määrä korkeimmissa viroissa lisääntyi
- Ruotsinkielisten vaikutusvalta väheni

- Aktivisteilla jyrkin linja
- Salakuljettivat aseita Suomeen
- Suunnittelivat ja toteuttivat attentaatteja
- Olivat aikeissa murhata Bobrikovin
- 1904 virkamies Eugen Schauman ehti ensin ja ampui kenraalikuvernöörin sekä itsensä
 - Kansallissankari vai terroristi?

Sortokausi historiapolitiikan käsitteenä

- Venäjän näkökulmasta venäläistämistoimet olivat yhtenäistämispolitiikkaa
- Päämääränä parantaa valtion turvallisuutta
- Suomen näkökulmasta puhuttiin sortovuosista
- Suomalaisten mielestä Porvoon valtiopäivillä oli syntynyt lähes suvereeni valtio, joka oli kansallismielistä tulkintaa

- Sortokausi-käsite vakiintui yleiseksi tulkinnaksi
- Venäläistämistoimet puolueeton ilmaisu
- Nykytutkijat pystyvät suhtautumaan kiihkottomammin kyseiseen aikakauteen

Eduskuntaudistuksesta itsenäistymiseen

Suurlakko ja eduskuntauudistus

- Venäjän-Japanin sota päättyi Venäjän tappioon 1905
 - Aiheutti tyytymättömyyttä ja lakkoja
- Suomen suurlakko 1905 marraskuussa
- Marraskuun manifesti päätti venäläistämistoimet
- Lakot väkivaltaistui, perustettiin aseellisia joukkoja
 - Työläiset punakaartit
 - Porvarit suojeluskunnat
- Yhteiskunnalliset ristiriidat olivat kasvaneet Suomessa

- Vuonna 1905 punainen julistus Tampereella työläisten toimesta
 - Vaadittiin yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta kansankokouksen kokoonkutsumiseksi
 - Porvareiden mielestä liian radikaali ehdotus, koska koko kansa varallisuuteen katsomatta pääsisi säätämään lakeja
- Lakon jälkeen yhteisymmärrys, jotta venäläistämistoimia voitiin vastustaa

- Vuonna 1906 perustettiin eduskunta, jossa on 200 kansanedustajaa
- Eduskuntauudistuksessa säädettiin yleinen ja yhtäläinen äänioikeus 24 vuotta täyttäneille
- Työläiset, palvelusväki, tilattomat ja naiset saivat äänioikeuden ja asettua ehdolle vaaleissa
- Naisille vaalikelpoisuus ensimmäisenä maailmassa
- Keisarilla edelleen suurin päätösvalta
- Ei toteutunut vielä kunnallisvaaleissa

Ensimmäiset eduskuntavaalit

- Vanhasuomalainen puolue
- Maalaisliitto (1908)
- Nuorsuomalainen puolue
- Ruotsalainen kansanpuolue
- SDP
- Ensimmäiset vaalit 1907
- Yli 70 prosenttia äänesti
- Naisille 10 prosenttia paikoista
- SDP suurin puolue, porvaripuolueissa enemmistö

Venäläistämisestä helmikuun vallankumoukseen

- Autonomian paluusta huolimatta Venäjällä vallitsi samat asenteet
- Vuonna 1908 Venäjän viranomaisten valta kasvoi
- Toinen sortokausi vuoteen 1917 asti
- Vuonna 1912 yhdenvertaisuuslaki lisäsi venäläisten oikeuksia Suomessa
- Venäläisiä nimettiin senaattiin ja keskeisiin virkoihin
- Venäjän kielen opetusta lisättiin
- Eduskunta hajotettiin lähes vuosittain ja ihmisten usko siihen laski

- Ensimmäinen maailmansota 1914 johti sotatilan julistukseen Suomessa
- Siviilihallinto sotilashallinnon alle ja kansalaisten oikeuksia rajoitettiin
- Lisäsi halua irrottautua Venäjästä
- Saksa lähti tukemaan kouluttamalla vuosina 1915-18 noin 2000 jääkäriä

- Venäläistämistoimen loppuivat 1917 väliaikaisen hallituksen toimesta
- Helmikuun vallankumous oli syrjäyttänyt Nikolai II vallasta

Suomi itsenäistyy

- Sosiaalidemokraattien mielestä ylin valta oli eduskunnalla
- Porvareiden mielestä Venäjän väliaikaisella hallituksella
- 1917 valtalain mukaan kaikki valta ulkopolitiikkaa ja sotilasasioita lukuun ottamatta Suomen eduskunnalle
- Lokakuun vallankumous 1917 bolsevikkien toimesta
- Suomen porvarit halusivat eroon bolsevikkien johtamasta Venäjästä
- Eduskunta julistautui korkeimman vallan käyttäjäksi ja Suomi irtaantui muodollisesti Venäjästä

- Marraskuussa yleislakko Suomeen
- Työväki vaati olojansa parantavia lakeja
- Vallankumouksen leviämisen pelossa porvarit suostuivat osaan vaatimuksista
 - Kahdeksan tunnin työaika ja kunnallinen äänioikeus
- Joulukuun 6. päivä eduskunta hyväksyi porvareiden ehdotuksen Suomen itsenäisyydestä
- Lähetti itsenäisyyden tunnustamispyyntöjä Euroopan valtioille, ei saanut tunnustusta
- Bolsevikki hallitus tunnusti itsenäisyyden vuoden viimeisenä päivänä

- Bolsevikkien ohjelmaan kuului kansakuntien itsemääräämisoikeus
- Propagandaa jolla pyrittiin vaikuttamaan sisällissodan kulkuun
- V.I. Leninin merkitystä on yli korostettu historiankirjoituksessa kylmän sodan aikana
- Lenin suhtautui positiivisesti Suomen itsenäisyyteen
 - Oletti Suomen liittyvän vapaaehtoisesti takaisin Venäjään
- Venäjällä vallitsi kaoottinen tilanne
- Venäjän sisällissota punaisten ja valkoisten välillä 1917-20
- Bolsevikkien tunnustus Suomen itsenäisyydelle oli ratkaiseva

Tehtävät

- Kpl 5
- 1,3,4,6,7

Ääriliikkeet demokratian uhkana

Lasavalta vai kuningaskunta

Kamppailu hallitusmuodosta

- Monarkistit - kuninkaanvallan kannattajat
 - Konservatiiveja
 - Yhteiskunnalliset uudistukset tulee tehdä hitaasti ja demokratiaa pitää rajoittaa mutta ei poistaa
- Tasavaltalaiset - presidentti

- Sisällissodan jälkeen vallassa tynkäeduskunta
 - SDP yhtä edustajaa lukuunottamatta poissa
- Perinnöllisen kuninkaan kyvyistä ei takeita, presidentiksi valittiin aina pystyvä henkilö
- Niukka enemmistö monarkisteja
- P.E. Svinhufvud väliaikaiseksi valtionhoitajaksi
- Senaatin uusi puheenjohtaja Juho Kusti Paasikivi

- Tasavaltalaiset saivat estettyä hallitusmuodon käsittelyn kiireellisenä
- Vedottiin vuoden 1772 hallitusmuotoon
 - Valtiopäivien tuli valita uusi kuningas ja vanha kuningassuku sammuu
- Kuningas päätettiin valita lokakuussa 1918 pidettävillä ylimääräisillä valtiopäivillä
- Lokakuun 9. kuninkaaksi valittiin Saksan keisarin lanko, Hessenin prinssi Friedrich Karl

Saksa häviää, Suomesta tulee tasavalta

- Saksalla suuri vaikutus Suomessa
- Oli tuki josta haluttiin pitää kiinni
- Saksassa vallankumous marraskuussa 1918 ja Vilhelm II luopui kruunustaan
- Lopetti haaveet Suomen kuninkaasta, Friedrich kieltäytyi kruunusta
- Joulukuussa 1918 valtionhoitajaksi nimettiin Mannerheim

- Kevään 1919 eduskuntavaaleissa monarkisteista Kansallinen Kokoomus
- Eduskunta hyväksyi tasavaltaisen hallitusmuodon heinäkuussa 1919
- Monarkistien toiveiden mukaisesti presidentille laajat valtaoikeudet
- Hallitusmuoto säilyi vuoteen 2000 asti, jolloin presidentin valtaoikeuksia kavennettiin
- Eduskunta valitsi selvällä äänimäärällä ensimmäiseksi presidentiksi Kaarlo Juho Ståhlbergin

- Tehtävät:
- 2-4 ja 6

Nuori radikaali Suomi

Valkoinen Suomi

- Jakautuminen jatkui sisällissodan jälkeen
- Valkoinen Suomi 1919-1939
- Kommunistit ja valtioon kriittisesti suhtautuvien mielipiteet pyrittiin tukahduttamaan
- Tiukka ilmapiiri heijastui myös kulttuuriin

- Viralliset muistopäivät valkoisten kunniaksi
- Voimakas kansallismielisyys
- 1922 ylioppilaat perustivat Akateemisen Karjala-Seuran AKS edistämään kansallismielisyyttä

- Suojeluskuntalaitos vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö
- Saivat virallisen aseman ja tuettiin valtion toimesta
- Lotta Svärd -järjestö

- Koulun tehtävä kasvattaa lapsia porvarillisten arvojen mukaisesti ja rakastamaan isänmaata
- Yleinen asevelvollisuus
- Urheilua arvostettiin, piti yllä maanpuolustuskuntoa
- Joukkuevoimistelu, pesäpallo
- Vuonna 1922 maltillinen kielilaki, kaksi virallista kieltä

- Työläisillä omat järjestönsä
- Työväenyhdistysten ja suojeluskuntien välit kireät
- Suomen Valtakunnallinen Urheiluliitto SVUL erotti 1918 punaiset seurat ja urheilijat
- 1919 Työväenurheiluliitto TUL, ei edustus oikeutta olympialaisiin

Kommunistit sisällissodan jälkeen

- Työväenliike on perinteisesti jakautunut ammatilliseen ja poliittiseen työväenliikkeeseen
- Poliittinen työväenliike jakautui kahtia sodan jälkeen
- 1918 Suomen Kommunistinen Puolue SKP perustettiin Venäjällä
 - Suomessa puolue kiellettiin koska sen tavoitteena oli vallankumous
- Kommunistit pyrkivät luomaan edellytyksiä vallankumoukselle, todellista mahdollisuutta ei koskaan tullut
- Etsivä keskuspoliisi EK, kitki kommunismia

Lentävät suomalaiset kansallistunnon kohottajina

- Urheilu kansakuntien itsetunnon kohottaja
- Urheilunationalismin avulla olympialaisissa kohotettiin kansallistunnetta ja luotiin kansallista identiteettiä
- Hannes Kolehmainen kultaa Tukholmassa ja Antwerpenissä
- Paavo Nurmi 9 olympiakultaa
- Erityisesti ruotsalaisille haluttiin näyttää
- Urheilusuorituksiin innoitti isänmaallisuus
- Perinteiset suomalaiset ihanteet: sisukkuus ja rehtiys

- Suomi urheilun suurvaltana
- Palveli sotilaallisia tarpeita
- Hiihto, pesäpallo ja kestävyysjuoksu kansallislajeiksi
- Urheilunationalismiin kuului urheilijoiden maailmalla saaman huomion liioittelu
- Kolehmaisesta sankarikertomuksen mukaan lentävä suomalainen
 - Työläistausta vaiettiin ja luotiin kuvaa kansallisromanttisena paimenpoikana
 - Juoksi Suomen maailman kartalle

Tehtävät

- 1,3,4,5

Tavoitteena yhtenäinen
Suomi

Eheytystä ja sosiaalisia uudistuksia

- Vuodesta 1919 eduskunta sosiaalidemokraattien ja maltillisten porvareiden hallinnassa
- Eheytysohjelma - kuilun pienentäminen punaisten ja valkoisten välillä
 - Punavankien armahdukset
 - Maaseudun ongelmiin kiinnitettiin huomiota
 - Haluttiin parantaa huono-osaisempien asemaa
 - Uudistukset pohja hyvinvointivaltion synnylle

- Lainsäädännön avulla
 - 1917 kunnallislaki
 - 1918 torpparilaki
 - 1922 Lex Kallio - maanhankintalaki
 - Torpparilaitos hävisi
 - Maaseudun tilaton väestö sai mahdollisuuden lunastaa maata
 - Kahdeksan tunnin työpäivä
 - Lakisääteiset vuosilomat
 - 1922 köyhäinhoitolaki
 - 1919 kieltolaki - 1932
 - 1937 kansaneläkelaki
 - Turvasi minimitoimeentulon vanhuuden ajaksi
 - 1921 oppivelvollisuuslaki
 - Progressiivinen verotus

Kaupunkien modernit naiset

- Suuri maassamuutto 1920- ja -30 -luvulla
- Naimattomat naiset kävivät kaupungeissa töissä
- Kaupungeissa selvempi ero työ ja vapaa-ajan välillä
- Muotivaikutteita Euroopasta
- Naisilla samat perusoikeudet kuin miehillä paitsi jos oli naimisissa.
 - Lain mukaan mies määräsi avioliitossa
- Avioliittolaki 1930 teki puolisoista tasavertaisia
 - Avio-oikeus
- Kunnallistekniikka yleistyi
 - Vesijohtoverkko ja kaasuverkko

Voimakas talouskasvu nostaa elintasoa

- Vienti kasvoi
- Metsäteollisuus tuotteet
- Yhdysvalloista alkanut lama kosketti Suomea
 - Lyhyempi ja lievempi
- Eheytysohjelma ja elintason nousu yhdisti suomalaiset
 - Yhteiskuntaryhmien väliset erot olivat kaventuneet
- Kolme neljäsosaa asui yhä maalla

Tehtävät

- 1,3,4,5

Äärioikeisto uhkaa
demokratiaa

Lapuanliike kommunismia kukistamassa

- Syntyi 1929
- Väkivaltainen oikeistoradikaali liike
- Tavoitteena kieltää kommunistien toiminta Suomessa

- Kommunistien vainoaminen
- Poliitikkoja ja luottamustoimissa olevia painostettiin eroamaan
- Työväentalojen sulkeminen
- Kirjapainojen hävittäminen
- Kyyditykset itärajalta ja ylikin
 - Väkivaltaisia
 - Kutsuttiin muilutuksiksi
- Talonpoikaismarssi Helsinkiin 1930
- Tasavallan suojelulakien nojalla kommunismi kiellettiin

Kansa kääntyy liikettä vastaan

- Presidentti Ståhlbergin kyyditys Joensuuhun lokakuussa 1930 käänsi kansan mielen
- Lapuanliike suurempi uhka demokratialle kuin kommunistit
- Kansanliike - ei pelkkä kansanliike
 - Ei johtajaa - löyhä organisaatio
- Eduskunnassa liikettä vastaan syntyi laillisuusrintama
- Mäntsälän kapina helmikuussa 1932 liikkeen loppu
- Kapinan johtomiehet vangittiin ja tuomittiin
- Isänmaallinen Kansanliike IKL

- Rauhoituslainella rajoitettiin ääriliikkeiden toimintaa
- Presidentiksi 1937 Maalaisliiton maltillinen Kyösti Kallio
- Punamultahallitus
 - SDP ja Maalaisliitto ensimmäisen kerran yhteishallituksessa
- Demokratian turvana kansaa yhtenäistävä eheytysohjelma ja hyvinvointia lisäävä talouskasvu

Miksi Lapuanliike syntyi

- Fasististen liikkeiden ajatukset
- Kommunistien provokatiivinen toiminta
- Ei hyväksytty laittoman SKP:n näkyvää toimintaa
- Taloudelliset ja sosiaaliset muutokset
- Maaseudun nuorison isänmaallisuus
- Uskonnolliset syyt

Tehtävät

- 1,2,4,7,8

Sodan ja rauhan vuodet

Ulkopolitiikan nuoruusvuodet

Sotaretkiä ja liittoyrityksiä

- Euroopassa uskottiin rauhan säilymiseen
- Kansainliitto
- Suomen ulkopolitiikka rakentui puolueettomuudelle ja turvan hankkimiseen Neuvostoliittoa vastaan
- Poliitikkojen huomio kuitenkin sisäpolitiikassa
- Viro julistautui itsenäiseksi 1918 - sota Neuvosto-Venäjää vastaan - suomalaisia vapaaehtoisia sotimaan

- Punaiset voittoon Venäjällä - Suomen luotava suhteet Leninin Neuvosto-Venäjään
- Tarton rauhassa sovittiin rajakiistoista 1920
- Suomi sai Petsamon alueen
- AKS lietsoi venäläisvastaisuutta
- Reunavaltiot suunnittelivat poliittista ja sotilaallista yhteistyötä 1920-luvun alussa

- Suomi pysyi liittoutumattomana ja liittyi Kansainliittoon 1920
- Suomi ja Ruotsi kiistelivät Ahvenanmaasta - Suomelle
- Ahvenanmaalle itsehallinto ja demilitarisointi

Sodan uhka kasvaa Euroopassa

- Hitleri Saksan johtoon 1933
- Saksa erosi Kansainliitosta
- NL solmi naapureidensa kanssa hyökkäämättömyyssopimuksia
 - Suomen kanssa 1932
- Jartsev-neuvottelut
- Suomen hallitus vetäytyi neuvotteluista puolueettomuuteen vedoten
 - NL ei tähän uskonut
- Välejä hiersi AKS:n toiminta ja haaveet Suur-Suomesta sekä oikeistolehdistö

- 23.8.1939 Molotov-Ribbentrop sopimus

- Saksa ja NL hyökkäämättömyyssopimus
- Salaisessa lisäpöytäkirjassa Itä-Eurooppa jaettiin etupiireihin
- Suomi kuului NL:n etupiiriin

Neuvottelut Neuvostoliiton kanssa epäonnistuvat

- 1.9.1939 Saksa hyökkäsi Puolaan ja II MS alkoi
- NL alkoi toteuttaa etupiirijakoa
- NL ei uskonut Suomen puolueettomuuteen
- Erityisesti Leningradin turvallisuus

Tehtävät

- 1,2,3,5

Maailman huomion
keskipisteenä

Sota johon ei uskottu

- Mainilan laukaukset 26.11.1939
 - NL lavasti Suomen hyökkääjäksi
 - Irtisanoi hyökkäämättömyyssopimuksen ja katkaisi diplomaattisuhteet
- Talvisota alkoi 30.11.1939
 - NL hyökkäsi rajan yli ja alkoi pommittaa Helsinkiä
- NL suostui neuvottelemaan vain Terijoen nukkehallituksen kanssa
 - Pääministeri Otto Wille Kuusinen

Alkujärkytyksestä romahduksen partaalle

- NL hyökkäys perustui sotilaalliseen ylivoimaan
- Suomalaisilla aluksi pulaa varusteista
- Suomi käyttänyt paljon rahaa aseisiin 15-20% menoista

- Suomalaiset viivyttivät NL:n joukkoja rajalla
 - Vetäytyessä tuhosi kaiken vihollista hyödyttävän
- Asemasota vaihe
- Puna-armeija ei pystynyt hyödyntämään ylivoimaansa
- Suomella hyvä johto ja kyky toimia hankalissa olosuhteissa
 - Hiihtäminen ja nopeat hyökkäykset
 - NL riippuvainen teistä
- Tiedot suomalaisten ensimmäisistä voitoista nostatti taistelumieltä

- Mottitaktiikka
- NL joukkojen eteneminen pysäytettiin joulukuussa koko rintamalla
- Ulkovaltojen kiinnostus tukea Suomea
- Puna-armeijan suurhyökkäys
 - Yli puolen miljoonan sotilaan voimin

Ankara Moskovan rauha

- Valloitus suunnitelmat torjuttiin
- Rauhanneuvottelut NL:n kanssa
- Ankarat ehdot
- Moskovan rauha 13.3.1940
- Suomi menetti yli 10 prosenttia alueestaan
 - Karjalankangas, Laatokan Karjala, Sallan alue, osa Kalastajansaarentoa ja Suomenlahden saaria
 - Hangon vuokraus 30 vuodeksi
- Suomi 26 000 kaatunutta ja 43 000 loukkaantunutta
- NL 126 000 kaatunutta ja 144 000 loukkaantunutta

Talvisota osana suurvaltapolitiikkaa

- Vaikutti paljon rauhan solmimiseen
- Iso-Britannia ja Ranska lupasi apua Suomelle pyydettäessä
 - Halu heikentää Saksan tilannetta sodassa
 - Saksa ymmärsi tämän ja halusi Suomen irti sodasta
- Suomi teki rauhan pakon edessä
- Loppuun kulutettu armeija oli romahtamispisteessä
- Avun ajoissa tuloon tai riittävyteen ei uskottu
- Pelättiin joutumista suurvaltojen taistelutantereeksi
- Stalin halusi irti sodasta, jottei joutuisi sotimaan Suomessa länsivaltoja vastaan

Talvisodan merkitys Suomalaisille

- Yhä suuri
- Korostaa suomalaista kansallishenkeä
- Talvisodan henki
- Tammikuun kihlaus 1940 - työmarkkinajärjestöt sopivat erimielisyyksistään
- Talvisota nimitys keksittiin sodan jälkeen
- Talvisota oli puolustusota

Tehtävät

- 1,2,4,6

Henkilö tutkimus

- Tee essee merkittävästä suomalaisesta henkilöstä
- Selvitä henkilöstä perustiedot ja muu olennainen, kattava henkilöesitys
- Selvitä erityisesti miksi henkilö on merkittävä Suomen historian kannalta
- Jokainen tekee esseen omasta henkilöstään
- Pedanetissä on lista henkilöistä joista valita, voit perusteluin valita myös oman ehdokkaan
- Ensimmäisenä kommenttiin varauksen laittanut saa henkilön itselleen

Välirauha maailmansodan keskellä

Rauha tuli, pelot jäivät

- Suuret tappiot ja ankarat rauhan ehdot masensivät kansaa
- Pelättiin uutta hyökkäystä
 - Moskovan rauhaa alettiin kutsua välirauhaksi
- Sota-ajan säännöstelytalous jäi voimaan
 - Ruoka ja tavarat kortilla
- 400 000 siirtolaista asutettavana
 - EK sääti pika-asutuslain
- NL puuttui Suomen asioihin
 - Vaati luovuttamaan Enson teollisuusalueen
 - Osuus Petsamon nikkeli-kaivoksen tuotannosta

- Matkustajakone Kalevan alasampuminen
- Suomen ja Neuvostoliiton rauhan ja ystävällisyyden seura 1940
 - Pidettiin kommunistien peitejärjestönä, jonka tavoitteena oli vallankumous
- Vuoden 1940 presidentinvaaleihin lista ei-toivotuista presidenteistä

Suomi tekee valintansa

- Euroopan poliittinen tilanne muuttui 1940
- Suomen ulkomaankauppa vaikeutui
- Hitlerin politiikan painopiste takaisin itään
- Kesällä 1940 Suomi ja Saksa solmi kauppasopimuksen
 - Saksasta tärkein kauppakumppani
 - Myi Suomelle elintarvikkeita ja aseita
 - Osti nikkeliä

- Elokuussa 1940 salaiset neuvottelut
 - Kauttakulkusopimus - saksalaiset Suomen kautta Pohjois-Norjaan
 - Suomi sai ostaa aseita
 - Poliitiikan sisäpiiri sotakabinetti päätöksen taustalla
- Joulukuussa 1940 Hitleriltä käsky valmistautua hyökkäämään Neuvostoliittoon
- Kesäkuun alussa 1941 saksalaiset joukot Norjasta Suomeen hyökkäysasemiin

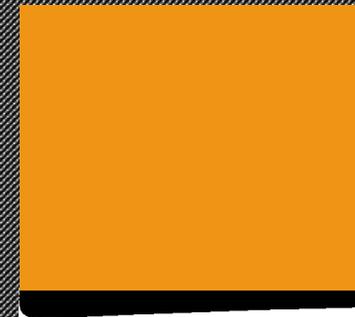
Tehtävät

- 1,3,4,5

Jatkosota - Suomi hyökkääjänä

”Kesäsota” alkaa

Kipeää ja traumaattinen sota

Jatkosodan kipupisteitä

- Monia ikäsiä asioita joita kaunisteltu ja vaiettu vuosikymmeniä
- Suomesta Saksaan luovutettujen siviilien ja sotavankien määrä
 - Luovutukset tehtiin tietoisena siitä, että saksalaiset saattaisivat tappaa luovutetut
 - Sodan jälkeen juutalaisten kohtalosta vaiettiin, koska holokausti ja diktatuurivaltion toimintatavat eivät sopineet demokraattisen valtion kuvaan

- Rauhan jälkeen Suomesta luovutettiin Neuvostoliittoon 60 000 ihmistä
 - Luovutukset olivat poliittinen pakko, joista vaiettiin
- Suomalaisten miehittämän Itä-Karjalan siviileiden kohtelu on herättänyt keskustelua
- Siirtolaisleiri nimitys 1942
 - Enimmillään yli 40 000 ihmistä
- Sotavangit kerättiin omiin leireihinsä
- Suomalainen SS-pataljoona osallistui juutalaisten hävittämiseen Neuvostoliitossa
- Venäläiset partisaanit tappoivat yli 200 siviiliä, väittivät tuhonneensa tärkeitä sotilaskohteita

- Sodassa Neuvostoliittoa tukeneista vaiettiin
 - Käpykaartilaiset
 - Kotirintamalla vastarintaryhmiä
 - Välittivät tietoja Neuvostoliittoon
 - Iskuja sotilaskohteisiin ja liikenneyhteyksiin

Naisten raskas rooli

- Kaksinkertainen työtaakka
- Kaikilla 15-65 -vuotiailla sota-aikana työvelvollisuus
- Lotta Svärd - aseeton maanpuolustusjärjestö
 - Joka viides suomalainen nainen kuului
- Lotaksi pääsivät hyvämaineiset ja 17-vuotta täyttäneet
 - Pikkulotaksi kahdeksan vuotiaana
 - Toimivat lääkintä-, muonitus-, keräys-, toimisto-, ja ilmatorjuntatehtävissä
- Puhdetyöt - vapaa-aijan työt

- Nainen perheenvastuunkantajana myös miehen palattua sodasta
 - Miehet henkisesti ja fyysisesti rikki
- Naisten seksuaalista käyttäytymistä valvottiin sodan aikana
- Pohjois-Suomen naisilla suhteita saksalaisiin sotilaisiin
- Suhteita myös neuvostoliittolaisiin sotavankeihin
- Miesten asema yhteiskunnassa vahvistui
- Naisilla paine luovuttaa sodan aikaiset palkkatyöt veteraaneille
- Odotettiin uhraavansa itsensä perheen ja lasten puolesta
- Kymmeniä tuhansia sotalleskiä

Huumeet ja mielenterveys

- Sota arki, kotirintaman kokemukset ja sotilaiden mielenterveysongelmat tuotu nykypäivänä esiin
- Sota vei monelta ikäluokalta nuoruuden
- Alkoholi, huumeet, kipulääkkeiden väärinkäyttö
- Kuolemanvaara sai naiset ja miehet elämään kuin viimeistä päivää
 - Sukupuolitautilien määrä lisääntyi
- Sodan aikana solmittiin paljon avioliittoja - sodan jälkeen paljon eroja
- Sodan jälkeen syntyvyys poikkeuksellisen suurta
 - Suuret ikäluokat

- Yhteiskunnassa ei ymmärretty sotilaiden henkisiä ongelmia
 - Paheksuntaa
 - Hermonsa menettäneet sotilaat leimattiin epäonnistujiksi
- Sota-ajan menetyksien pelot vaikutti sukupolven lapsuuteen ja nuoruuteen
- 50 000 sotaorpoa
- Sodan traumoja lapsilla ei hoidettu
- 70 000 - 80 000 sotalasta Ruotsiin
 - Ero omasta perheestä - ero kasvatti perheestä
- Evakkoon lähteneitä lapsia vielä enemmän

Suomi idän ja lännen välissä

- Asiantuntija tehtävä
- Teidät on jaettu kolmen hengen ryhmiin, jossa jaatte annetut aiheet keskenänne
- Siirrytään aiheen mukaan asiantuntijaryhmiin, joita muodostetaan kaksi/aihe.
- Opiskelijat lukevat tehtävän mukaisen oppikirjan luvun läpi ja laativat lyhyet yhtenäiset muistiinpanot siten, että niistä selviävät kaikki oman aihealueen keskeiset asiat. Lisätietoa voi hakea muista lähteistä. Muistiinpanot tehdään yhteiseen jaettuun asiakirjaan.
- Päättäkää kappaleestanne 2 tehtävää, jotka muiden on tehtävä. Luotte tehtäville mallivastaukset.
- Kun muistiinpanot ovat valmiita, opiskelijat palaavat alkuperäisiin kotiryhmiinsä. Opiskelijat opettavat muille kotiryhmän jäsenille asiantuntijaryhmissä selvittämänsä asiat, ja samalla muistiinpanoihin täydennetään muiden aihealueiden tiedot.

- Ryhmä A kappale 16
- Ryhmä B kappale 17
- Ryhmä C kappale 18

1. Ryhmä Miko, Eero I, Filip
2. Ryhmä Hanna, Sara, Aaro
3. Ryhmä Esko, Konsta, Eero U
4. Ryhmä Emil, Aliisa, Johannes
5. Ryhmä Kalle, Ronja, Eero K
6. Ryhmä Aleksi, Sofia, Otto
7. Ryhmä Juho, Onni, Netta
8. Ryhmä Daniela

- Aihealueissa jakaudutaan kahteen osaan
- 1-4 ja 5-8 ryhmien edustajat erikseen

- Mennään alkuperäisiin kotiryhmiin
- Opetatte oman asianne muille kappaleiden mukaisessa järjestyksessä
- Tarkoitus käydä asiat suullisesti läpi
- Kun kaikki ovat opettaneet, annatte tehtävät tehtäviksi
- Lopuksi tarkastatte tehtävät

Maalta kaupunkiin

Punainen tupa ja perunamaa - 1900-luvun alun talonpoikainen Suomi

- 1900-luvun puoliväliin maatalousmaa
 - Tavoitteena omavaraisuus
- Sosiaalinen rakenne muuttui kun monet tilat lunastivat maat itselleen

Kaupunkeja ja kuluttamista maailmansotien välisenä aikana

- Kaupunkiin muuttaminen kiihtyi 1930-luvulla
- Kaupungistuminen muutti yhteiskuntaa ja elintaso nousi
- Koneet ja laitteet käyttöön helpottamaan arkea kotona
- Keskiluokasta merkittävä väestön osa 1920-30 -luvuilla
- Parantunut ravinto, hygienia ja asuinolot vähensivät tartuntatauteja
- Yleinen hyvinvoinnin kasvu lisäsi väkilukua

- Koulutustason paraneminen ja lasten hyvinvointia korostava arvomaailma laski syntyvyyttä kaupungeissa
- 1939 kansanhuoltoministeriö hoitamaan säännöstelytaloutta
- Peruselintarvikkeiden säännöstely
- Säännöstelytalous päättyi 1954

Kotiäitiyden ihanne jatkui sotien jälkeen

- 1940 -luvulla perinteiset perhearvot voimissaan
 - Mies elätti perheen
 - Nainen hoiti kodin ja lapset
- Nainen teki kaikki kotityöt vaikka olisi ollut ansiotyössä
- Kodinkoneet helpottamaan kotiäitien arkea 1950-luvulla
- Naisen hyveenä ahkeruuden lisäksi naisellisuus ja kauneus

Tuvasta betonilähiöön - sotien jälkeinen raju rakennemuutos

- Nopea elinkeinorakenteen muutos sotien jälkeen
- 1980 - luvun alussa maailman vauraimpia valtioita
- Peltojen paketointi - valtiolta korvauksia mikäli pelto jätettiin viljelemättä
- Tehostuneessa maataloudessa ei riittänyt töitä suurille ikäluokille
- Haettiin toimeentuloa Etelä-Suomen teollisuus- ja palveluelinkeinojen parista

- Asutuspolitiikka synnytti lähiöt
- Suuri siirtolaisuus Ruotsiin
 - Molempien maiden etu
- Koulutus lisäsi tuottavuutta ja suomalaisten tutteiden kilpailukykyä
- Metalliteollisuus nousi metsäteollisuuden rinnalle
- Tuotteiden jalostusaste kasvoi

- 1961 Efta-sopimus - suurin osa tuotteista myytiin länsimarkkinoille
- 1973 vapaakauppasopimus ECC:n kanssa
 - Vientiteollisuus monipuolistuu
- **Palvelusektori kasvaa nopeasti**
 - Siirryttiin suoraan alkutuotannosta palvelualoille
 - Erityisesti naiset
 - Suomi muuttui palveluyhteiskunnaksi

Elämäntavan muutos toisen maailmansodan jälkeen

- Elintason nousu
- Kaupungistuminen
- Vapaa-ajan lisääntyminen
- Perusmenoihin yhä pienempi osa ansioista
- Reaaliensiot kolminkertaistuivat 1960 - 2000
- Kulutusyhteiskunta
- Kulutettiin enemmän kuin koskaan, kulutus rahoitettiin velkarahalla

- Avioerot yleisty
- Elämä yksilökeskeisempää kaupungissa
- Vapaa-aika lisääntyi
- 40 tuntinen työviikko ja lauantaista vapaapäivä
- Vuosilomat pidentyivät

Kohti tasa-arvoa

- Naisen asema paranee 1900-luvun jälkipuoliskolla
 - Elinkeinorakenteen muutos, hyvinvointiyhteiskunta
- Päivähoitojärjestelmä
- Koulutetut naiset uskalsivat pyytää tasa-arvoa
- Yliopistoissa poliittista radikalismia
- Ehkäisypillereillä voitiin rajoittaa lasten määrää
- 1970 oikeus aborttiin sosiaalisin perustein
- Laki muuttui hitaasti
- Syrjintä ja tasa-arvolaki 1987
- Tasa-arvoinen avioliittolaki 2017

Parempaa yhteiskuntaa
rakentamassa

Suomesta tulee hyvinvointivaltio

- 1930 -luvulla valtion rooli kasvaa
- 1936 sosiaalihuolto ja sosiaaliturva
- Tulonsiirroilla tasattiin varallisuutta
- Sodan jälkeen neuvolajärjestelmä
- 1948 lapsilisä
- Pohjoismainen hyvinvointivaltio 1960-70 -luvuilla
- Panostus koulutukseen ja terveydenhuoltoon

- Päivähoito
- Kotihoidontuki
- Eläkelait
- Sairausvakuutus
- Kansanterveyslaki 1970-luvulla
- Oppikoulu
- Korkeakoulut
- Opintotukijärjestelmä 1970 -luvulla
- Keskimääräinen koulutustaso nousi

Lamat hyvinvointivaltion haasteena

- 1990 - luvun alussa maailman laskusuhdanne
- Vienti länteen väheni, idänkauppa romahti
- Neuvostoliitto hajosi
- Syvin lama 1990 -luvulla
 - Puoli miljoonaa työtöntä
- Elintasoerot kasvoivat uudestaan
- Laman jälkeen hyvinvointivaltiosta kohti hyvinvointiyhteiskuntaa

Sibeliuksesta hipstereihin - muuttuva kulttuuri

Itsenäistyneen Suomen kulttuuri

- Kansan sivistys ideologiana
- Tulenkantakat
- Arkkitehtuuri ja muotoilu maailman maineessa 1950-luvulla
- 1950-luvun kaupungistumisen myötä nuorisokulttuuri
- Kapinointi
 - Maanpuolustus, seksi ja alkoholi
- Teiniliitto - valtakunnallinen opiskelijoiden liitto
- Taistolaiset - vähemmistö kommunistit

Monikulttuurinen ja postmoderni Suomi

- Maahanmuutto näkyy myös Suomessa
- 2000 -luvulla hipsterikulttuuri nuorten aikuisten parissa
- 1990 -luvulla yleistyi uusmedia - digitaalinen kulttuuri
 - Sosiaalinen media

Jatkuuko Suomen menestystarina?

- Omavaraisesta maatalousmaasta palveluyhteiskunnaksi
- Suomi on tasa-arvon kärkimaita maailmassa

Tehtävät

- Sivu 175 tehtävät 1,3,4
- Sivu 181 tehtävät 3,4,7
- Sivu 189 tehtävät 1,3,5